

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ЗДОРОВ'Я**

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПРЯМОВАНІ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

присвячено пам'яті професора О.В. Пешкової

20-21 квітня 2023 року, м. Харків

Збірник наукових праць

Випуск 4

Харків - 2023

УДК 613.71

**Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини
//Збірник наукових праць. – Харків, 2023. – Випуск 4. – 208 с. (укр.)**

Даний випуск збірки містить матеріали ІV науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті професора О.В. Пешкової (20-21 квітня 2023 року, місто Харків).

У збірнику розміщено наукові статті викладачів, молодих вчених, аспірантів, магістрантів, здобувачів вищої освіти, функціонерів сфери фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури та спорту.

Тематика збірника:

- Актуальні питання фізичної терапії, ерготерапії.
- Сучасні освітні здоров'язберігаючі технології.
- Медико-біологічні основи здорового способу життя.
- Загальнолюдські цінності в контексті фізичного виховання і здорового способу життя.
- Психолого-педагогічні аспекти формування здорового способу життя.
- Спорт як складова активізації здорового способу життя студентської молоді.

Матеріали відображені в міжнародних наукометричних базах даних
Google Scholar

ISBN

Друкується в авторській редакції

©Національний фармацевтичний університет, 2023
©Автори, 2023

РОЛЬ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТИНИ

THE ROLE OF FINE MOTORS IN THE DEVELOPMENT OF THE CHILD'S ACTIVITIES

Спузяк В.Б., Золоташко К.Ф.

Viktoriia Spuziak, Kateryna Zolotashko

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,

м. Харків, Україна

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

Анотація. В роботі розглядається роль дрібної моторики та її вплив на розвиток здорової розвинутої дитини. Мета роботи – визначення ролі дрібної моторики та пошук актуальних методів її розвитку у дітей. Методи дослідження: аналіз спеціальної наукової літератури, спостереження, педагогічне дослідження. Визначені методи розвитку дрібної моторики, наведено вправи для її розвитку.

Ключові слова: дрібна моторика, рухові вправи, розвиток, рухи руками, особистість, мовлення.

Abstract. The paper examines the role of fine motor skills and its influence on the development of a healthy, well-developed child. The purpose of the work is to determine the role of fine motor skills and search for relevant methods of its development in children. Research methods: analysis of special scientific literature, observation, pedagogical research. Methods of developing fine motor skills are defined, exercises for its development are given.

Key words: fine motor skills, movement exercises, development, hand movements, personality, speech.

Вступ. Розвиток дрібної моторики дитини завжди є актуальним. Гармонійний розвиток дитини та становлення її як самостійної і досконалої особистості існує поза трендів, культурних течій або ігор, що є мінливими. Кожного дня з'являється нова людина і кожна з них проходить власний шлях розвитку: вчиться ходити, говорити, писати, читати, малювати та інше. Все це безпосередньо пов'язано із дрібною моторикою, бо вона є одним з показників готовності дитини до нового етапу життя, а саме до навчання у школі та до спілкування з іншими дітьми. Дрібна моторика спрямована на розвиток не лише певної системи, а в комплексі впливає на розвиток усього організму. Без розвитку дрібної моторики неможливо у повній мірі виконувати фізичні вправи або робити

дрібну роботу руками. Задля вирішення цієї проблеми існує низка методів розвитку дрібної моторики, що сприяють гармонійному розвитку дитини, а згодом й дорослої людини. Тому, до подібних питань звертаються багато фахівців, які працюють з дітьми. Це вихователі дитячих садочків, вчителі початкових класів, вихователі шкіл-інтернатів для дітей з мовленнєвими порушеннями та безпосередньо батьки дітей.

Важливість розвитку дрібної моторики полягає в тому, що вона є одним з показників, що визначає готовність дитини до шкільного життя, тому розвивати дрібну моторику починають ще з дитячого віку. Дрібна моторика впливає на нервову, м'язову, кісткову та зорову системи, бо йде поєднання дрібних і

точних рухів кистей, пальців рук та ніг і зорової уваги. Дрібна моторика це не тільки вміння вміло рухати пальцями, але й формування мовлення. Тому, якщо у дитини добрий розвиток дрібної моторики для свого віку, то і мовленнєвий у неї буде в нормі та навпаки. Деякі батьки не завжди розуміють цей зв'язок та втрачають можливість вчасно уникнути проблеми з розвитком мовлення та дрібної моторики [3]. Якщо не попередити цю проблему у дошкільному віці, то надалі дитині буде складніше, бо коли вона піде у школу, то окрім нової інформації їй потрібно буде паралельно навчатись тримати ручку, олівець або пензлик в пальцях, які не звикли до цього.

Мета дослідження. Проаналізувати роль дрібної моторики у розвитку діяльності дитини та визначити методи, що сприяють її становленню.

Матеріали та методи. В роботі застосовувалися наступні методи: аналіз спеціальної наукової літератури, спостереження, педагогічне дослідження.

Отримані результати. Ще у стародавні часи китайці говорили, що активні рухові вправи за участі рук та пальців мають великий вплив на розвиток та дію головного мозку кожної людини [4, с.8]. Саме в цьому і полягає важливість дрібної моторики, бо вона безпосередньо впливає на розвиток уваги, пам'яті, спостереження, координації, мислення, уяви та мови. Для розвитку цих даних існує дуже багато способів.

По-перше, слід пам'ятати, що справу ми маємо з дітьми, а тому все це потрібно робити в ігровій формі, щоб їх зацікавити. Також важливо використовувати різнокольорові предмети в нижче вказаних вправах, бо це впливає на сприйняття дитиною та оволодіння нею не тільки дрібної моторики, але і назв кольорів. Є різноманітні вправи в ігровій формі, які направлені на розвиток дрібної моторики. Це збирання мозаїки та пазлів, малювання пальчиковими фарбами, перекидання гудзиків та розподілення їх за кольорами, нанизування дрібних предметів на нитку (гудзики, скріпки, бісер), ліпка з пластиліну, малювання

кольоровим піском чи крупною, збирання конструктору [1]. Такі вправи допоможуть навчити виконувати різноманітні дії: вміння жестикулювати, тримати ручку, пензлик, ложку чи виделку, малювати, писати, вирізати та ліпити різні вироби і тому подібне. Рухові вправи, також розвивають дрібну моторику. Наприклад, вправи з використанням м'яча: перекидання його з руки у руку, підкидання та ловля, перекичування м'ячика по полу з однієї руки в іншу, відбивання його від полу та ловля руками, обгортання м'яча навколо кисті рук, так звана «муфточка», передавання м'яча під колінами [2, с.10]. Це можуть бути вправи зі скакалкою: передавання вузликів скакалки з одної руки в іншу, обертання скакалки вперед-назад, у фронтальній площині «вісімкаю», обертання скакалки над головою в правій і лівій руці, обертання скакалки без стрибків, стрибки на одній та обох ногах, біг зі скакалкою, підкидання скакалки та ловля її за вузли [5, с.86]. Треба звернути увагу, що всі ці вправи треба робити як правою, так і лівою руками і ногами, щоб не було одностороннього розвитку. Також для покращення моторики рук роблять масажні вправи. Наприклад, з використанням шишки, каштану, горіху, які діти перекидають з руки в руку та перекичують між долонями, при цьому промовляючи вірші, що відповідає рухам. Таким чином дитина робить не тільки масажні рухи, але і тренує пам'ять та увагу.

З власного досвіду, спостерігаючи за дітьми, які з раннього віку займаються спортом можна помітити які є відмінності між дітьми, що займаються спортом, а котрі ні. Як відомо, спорт та рухові вправи добре розвивають дрібну моторику, тому діти, які займаються спортивною діяльністю більш уважні, швидко запам'ятовують різноманітні рухи та комбінації, вміють концентрувати увагу на тому, що їм говорять, кмітливі та активні, легко орієнтуються в просторі та заводять нові знайомства, гарно володіють своїм тілом та вміють ним керувати. Діти, які не займаються спортом та не мають ніякої

рухливої активності, дещо відрізняються своєю поведінкою. Вони більш зажаті та скуті у своїх рухах, не проявляють великої активності на уроках чи в інших заходах, вони невпевнені у собі, неохоче знайомляться з однолітками та часто не мають емоційної стабільності. Можна зробити такий висновок, що дітей треба залучати ще з дитинства до занять спортом, бо він сприяє розвитку дрібної моторики, а вона в свою чергу впливає не тільки на фізичні навички, але і на психоемоційний стан дитини.

Висновки. Отже, дрібна моторика є невід'ємною частиною розвитку будь-якої людини ще з раннього віку. Вона впливає на становлення нервової, м'язової, кісткової та зорової систем, сприяє формуванню уваги, пам'яті, спостереження, посидючості, кмітливості, уяви, мислення, мовлення та координації. Питанням розвитку дрібної моторики треба займатися з самого дитинства, щоб запобігти проблем у будівні стосунків з іншими людьми, виконанні різноманітних фізичних вправ та здійсненні дрібної роботи руками. За допомогою різноманітних методів та вправ, які направлені на розвиток дрібної моторики, можна запобігти проблем ще у дошкільному віці, щоб зростаючи у дитини, а потім вже у дорослої людини не було проблем з формуванням її як самостійної особистості.

Список літератури.

1. Вправи з розвитку дрібної моторики. *ІРЦ Іллінівської ОТГ*. Режим доступу: URL: <https://illinivka.irc.org.ua/vpravi-z-rozvitku-dribnoi-motoriki-08-58-07-23-10-2020/>
2. Черняков, В.В., Желізний, М.М. (2012) Загальнорозвивальні вправи з м'ячем у школі: навч. посіб. для студ. та вчителів. – Чернігів: ЧНПУ, 116 с.
3. Дрібна моторика – вплив на розвиток дитини. *Комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №206 Харківської міської ради»*. Режим доступу: URL: http://dnz206.kh.sch.in.ua/kabinet_prakt_ichnogo_psihologa/dribna_motorika
4. Малафеева, Л.В., Кустош, М.О., Репула, В.А. (2021) Деревце-хатинка. (комплекс ігор та вправ з розвитку мілкої моторики дітей в процесі психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи). Методичний посібник. Вінниця: КУ «ЦПРПП ВМР», 82 с.
5. Бабюк, С.М., Марчук, Д.В., Марчук, В.М., Юрчишин, Ю.В. (2020) ТЗЗ Теорія і методика гімнастичних загальнорозвиваючих вправ: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.

Information about the Authors/Відомості про авторів

1. **Спузяк Вікторія Борисівна**, старший викладач кафедри теорії, методики і практики фізичного виховання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна.

Viktoriia Spuziak, Senior Lecturer Department of theory, methodology and practice of physical education; H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: victoriaspu@gmail.com

ORCID: [0000-0002-6705-7197](https://orcid.org/0000-0002-6705-7197)

2. **Золоташко Катерина Феліксівна**, здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2 року навчання, факультету Мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна.

Zolotashko Kateryna, first (bachelor) level of higher education, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: zolotashkokatya04@gmail.com